

Erik Feijen en Pepijn Trietsch

Snel afstuderen

**Stap voor stap naar
een geslaagde scriptie**

uitgeverij
coutinho

Snel afstuderen!

Snel afstuderen!

Stap voor stap naar een geslaagde scriptie

Erik Feijen
Pepijn Trietsch

uitgeverij | C
coutinho

bussum 2021

Dit boek is mede tot stand gekomen onder redactie van Arjan Buijks.

© 2007 Uitgeverij Coutinho bv

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor de readerregeling kan men zich wenden tot Stichting UvO (Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties, www.stichting-uvo.nl). Voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal in knipselkranten dient men contact op te nemen met Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, www.stichting-pro.nl).

Eerste druk 2007, vijfde oplage 2021

Uitgeverij Coutinho

Postbus 333

1400 AH Bussum

info@coutinho.nl

www.coutinho.nl

Omslag: studio Pietje Precies bv, Hilversum

Illustraties: Studio Concreat, Utrecht

Noot van de uitgever

Wij hebben alle moeite gedaan om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Personen of instanties die aanspraak maken op bepaalde rechten, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met de uitgever.

ISBN 978 90 469 0003 1

NUR 143

Inhoud

	Woord van dank	8
	Snel afstuderen!	9
	Wat heb ik aan dit boek?	9
	Hoe ziet een scriptie schrijven eruit?	10
	Hoe gebruik ik dit boek?	11
1	Van onderwerp naar probleemstelling	13
	Stap 1 Kies een onderwerp	14
	Stap 2 Stel eisen aan je probleemstelling	16
	Stap 3 Maak je probleemstelling specifiek	19
	Stap 4 Maak je probleemstelling relevant	24
	Stap 5 Formuleer je probleemstelling	26
	Checklist 1 ■ Van onderwerp naar probleemstelling	27
2	Van probleemstelling naar routekaart	29
	Stap 1 Maak simpele verbanden	30
	Stap 2 Maak complexe verbanden	31
	Stap 3 Ontdek onbekende oorzaak of gevolg	35
	Stap 4 Gebruik routekaarttrucs	40
	Checklist 2 ■ Van probleemstelling naar routekaart	44
3	Van routekaart naar deelvragen	45
	Stap 1 Stel eisen aan je deelvragen	46
	Stap 2 Maak deelvragen over oorzaken en gevolgen	47
	Stap 3 Maak deelvragen over verbanden	50
	Stap 4 Maak algemene deelvragen	52
	Checklist 3 ■ Van routekaart naar deelvragen	53
4	Van deelvragen naar antwoorden via literatuuronderzoek	55
	Stap 1 Stel een hypothese op	56
	Stap 2 Verzamel literatuur	57
	Stap 3 Vat literatuur samen	61

Stap 4	Toets je hypothese	64
Stap 5	Pas je hypothese aan	65
Checklist 4 ■	Van deelvragen naar antwoorden via literatuuronderzoek	66
5	Van deelvragen naar antwoorden via empirisch onderzoek	67
Stap 1	Stel een hypothese op	68
Stap 2	Verzamel gegevens	69
Stap 3	Vat je gegevens samen	70
Stap 4	Toets je hypothese	74
Stap 5	Pas je hypothese aan	79
Checklist 5 ■	Van deelvragen naar antwoorden via empirisch onderzoek	80
6	Van antwoorden naar tekst	81
Stap 1	Schrijf op vijf dimensies	82
Stap 2	Schrijf je onderzoeksvoorstel	84
Stap 3	Schrijf je inhoudsopgave	86
Stap 4	Schrijf het midden	91
Stap 5	Schrijf je conclusie en inleiding	100
Stap 6	Reviseer je tekst	103
Checklist 6 ■	Van antwoorden naar tekst	108
7	Planning en motivatie	109
Stap 1	Wees effectief: doe wat er toe doet	110
Stap 2	Wees efficiënt: besteed je tijd nuttig	118
Stap 3	Wees energiek: creëer de juiste motivatie	122
Checklist 7 ■	Planning en motivatie	125
8	Manage je begeleider	127
Stap 1	Bepaal de doelstelling	128
Stap 2	Kies je begeleider zorgvuldig	130
Stap 3	Kom op dezelfde golflengte	133
Stap 4	Behoud een goede indruk	135
Stap 5	Los problemen op	137
Stap 6	Rond op tijd af	140
Checklist 8 ■	Manage je begeleider	142

Bijlagen

2.1	Een routekaart over de Verenigde Naties	143
3.1	Deelvragen over de Verenigde Naties	145
4.1	Samenvatten van literatuur	146
5.1	Soorten variabelen	148
5.2	Tips en trucs voor het interview	149
5.3	Tips en trucs voor de enquête	152
5.4	Veelvoorkomende kengetallen	155
5.5	Kwalitatief onderzoek	158
5.6	Regressieoutput lezen	160
5.7	Regressieanalyse met controlevariabelen	162
6.1	Uitleg geschreven scriptieonderdelen	163
Lijst van boxen		165
Over <i>snelafstuderen.nl</i>		167
Register		171
Over de auteurs		175

Woord van dank

Een praktisch boek over hoe je sneller afstudeert met een hoger cijfer, schrijf je niet zomaar. Dit project weerspiegelt duizenden uren begeleiderservaring met onze studenten, honderden uren schrijfwerk en tientallen uren van mensen die feedback op de tekst hebben gegeven, van student tot professor.

Allereerst willen we al onze studenten en begeleiders bedanken die het geduld opbrachten om onze methoden en technieken uit te proberen en bereid waren om hun feedback te geven op de bruikbaarheid ervan. Zonder jullie was de totstandkoming van dit boek niet mogelijk geweest.

Onze dank gaat ook uit naar het lezerspanel van dit boek: Francien de Vet, Idsert Joukes, Karin Koster, Lilian Feijen, Vincent de Jong, Michiel Roscam Abbing, Ronald Salters en Bodo Trietsch. Zij vormden een diverse groep van kritische mensen die ons hebben geholpen de inhoud nog beter te maken. Daarnaast willen we Arjan Buijks bedanken voor zijn creatieve feedback op de tekst waardoor het boek beter leesbaar is geworden.

We zijn onze partners en families dankbaar voor hun onvoorwaardelijke enthousiasme voor dit boek, zelfs als dat soms betekende dat we minder tijd met hen konden doorbrengen.

Ten slotte willen we de mensen bedanken die dit boek fysiek tot stand hebben gebracht voor hun hun professionaliteit en creativiteit en voor de prettige samenwerking. In het bijzonder noemen we Nynke Coutinho, onze uitgever die leiding gaf aan dit project, haar collega's van redactie, productie en marketing bij Uitgeverij Coutinho en Paul Sebes die in het begin als raadsman aan onze zijde stond.

Erik Feijen en Pepijn Trietsch
januari 2010

Snel afstuderen!

Gefeliciteerd! Je hebt bijna je studie afgerond. Tussen jou en je diploma staat alleen nog een scriptie. En dat roept natuurlijk allemaal vragen op. Hoe maak ik een goede probleemstelling? Wie wordt mijn begeleider? Is mijn onderzoeksvoorstel wel goed genoeg?

En dat is pas het begin. Als je al gestart bent, dan weet je dat je telkens weer met nieuwe vragen wordt geconfronteerd. Waarom besteed ik mijn scriptietijd niet effectief? Hoe verwerk ik literatuur tot een literatuuroverzicht zonder in mijn bronnen te verdrinken? Waarom komt mijn begeleider steeds met nieuwe kritiekpunten?

Dit boek is niet bedoeld als extra leesvoer (je hebt al meer dan genoeg!), maar als een praktische gids om dit soort veelvoorkomende vragen te beantwoorden. Een boek dat je er bij pakt als je vastloopt met je scriptie of als je meer wilt weten over de beste manier om de volgende stap te zetten.

Wat heb ik aan dit boek?

Om af te studeren moet je dus heel wat hobbels nemen. Maar maak je geen zorgen. Dit boek helpt je stap voor stap om in korte tijd met meer plezier een geslaagde scriptie te schrijven.

Dit boek bevat een gereedschapskist met instrumenten om scriptiehobbels te overwinnen waar je als afstudeerder dagelijks mee kunt worstelen: van problemen met je onderwerp tot problemen met je begeleider. Die instrumenten zijn niet zomaar uit de lucht komen vallen. Ze zijn ontworpen op basis van de ervaring van vele afstudeerders en hun begeleiders.

Je zult in dit boek geen vage teksten vinden, maar simpele en praktijkgerichte stappenplannen, checklists en tips. Met dit boek kun je bovendien vlijmscherpe onderzoeksvaardigheden leren waar je later ook nog plezier van zult hebben. Zoals het uiteenrafelen van problemen en het in elkaar zetten van stevige redeneringen.

Wordt een scriptie schrijven dan kinderspel met dit boek? Nee, dat beloven zou niet eerlijk zijn. Een wetenschappelijk of toegepast onderzoek uitvoeren en beschrijven is pittig: zowel voor een student als voor een ervaren professor. Maar een scriptie schrijven is niet hetzelfde als belastingaangifte doen: met dit boek kun je afstuderen wél leuker maken. En gemakkelijker.

Hoe ziet een scriptie schrijven eruit?

Vrijwel iedere scriptie komt tot stand volgens een unieke route. Elk onderwerp vereist nu eenmaal een andere aanpak, elke opleiding stelt andere eisen en elke student heeft andere capaciteiten en voorkeuren. Hét scriptiestappenplan van A tot Z bestaat dan ook niet.

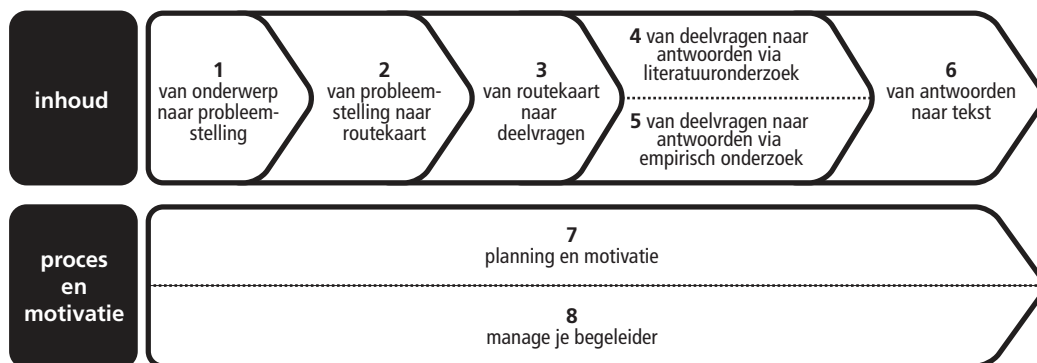
Maar ondanks dat grillige karakter zijn er belangrijke tips en technieken die bij elke scriptie helpen. We hebben de thema's die daarbij horen in twee groepen ingedeeld:

Inhoud – Elke scriptie werkt van een onderwerp naar een uiteindelijke tekst. Dit doe je meestal door een probleemstelling te maken, literatuur- en empirisch onderzoek te doen en vervolgens je resultaten verantwoord op te schrijven. De hoofdstukken 1 tot en met 6 van dit boek brengen je stap voor stap van een vaag onderwerp tot een goede tekst. Deze hoofdstukken zijn gebonden aan een bepaalde fase van je scriptie.

Proces en motivatie – Hoe maak je een goede planning die tegen een stootje kan? Hoe zorg je dat je er zin in blijft houden en doorbijt als het even tegen zit? En hoe houd je je begeleider tevreden? De hoofdstukken 7 en 8 van dit boek helpen je stap voor stap bij het beantwoorden van dit soort vragen. Deze twee hoofdstukken zijn niet gebonden aan een bepaalde fase van je scriptie en ondersteunen je gedurende je hele scriptie.

Deze thema's inhoud en proces en motivatie versterken elkaar ook: hoe beter je scriptie inhoudelijk gaat, hoe meer plezier je eraan beleeft. Vaak geldt ook het omgekeerde: hoe meer controle over je scriptie en hoe meer zin je erin hebt, hoe creatiever je bent en hoe sterker de inhoud van je scriptie.

De volgende figuur laat de hoofdstukken en de thema's zien van het scriptietraject.

Doe een stapje naar voren, doe een stapje terug

Houd er rekening mee dat een scriptie schrijven vaak gaat met vallen en opstaan. Sommige hoofdstukken uit dit boek zul je dan ook meer dan één keer gebruiken tijdens het schrijven van je scriptie, omdat je gedurende de rit tot nieuwe inzichten komt. Zo zul je je probleemstelling vast nog willen verfijnen als je de literatuur beter bekeken hebt.

Hoe gebruik ik dit boek?

Om dit boek optimaal te benutten kun je het het beste eerst eens helemaal doorbladeren. Zo krijg je een goede indruk van de thema's en de technieken die erin staan. In de figuur hieronder zie je in welk hoofdstuk een antwoord wordt gegeven op de vragen die je als student vast hebt. Je krijgt een aardig idee van wat dit boek te bieden heeft door van elk hoofdstuk de inleiding en de checklist aan het einde te lezen. Zodra je dit weet kun je stap voor stap gaan werken aan een geslaagde scriptie!

Hoofdstuk	geeft antwoord op de vragen:	Hoofdstuk	geeft antwoord op de vragen:
1 van onderwerp naar probleem- stelling	- Hoe kom ik aan een goed onderwerp? - Hoe vertaal ik een onderwerp in een goede probleemstelling?	5 van deelvragen naar antwoorden via empirisch onderzoek	- Hoe verzamel ik gegevens? - Hoe bereken ik kengetallen? - Hoe maak ik een informatief figuur? - Hoe voer ik een statistische toets uit? - Hoe werkt regressieanalyse?
2 van probleem- stelling naar routekaart	Hoe ontdek ik de logische structuur in mijn probleemstelling zodat ik haar beter kan beantwoorden?	6 van antwoorden naar tekst	- Hoe maak ik een goed onderzoeksvoorstel? - Hoe maak ik een inhoudsopgave? - Hoe schrijf ik een logische en heldere tekst? - Hoe schrijf ik de conclusie en inleiding? - Hoe reviseer ik mijn tekst?
3 van routekaart naar deelvragen	Hoe maak ik goede deelvragen en waarom is dat nuttig?	7 planning en motivatie	- Hoe maak ik een flexibele planning? - Hoe zorg ik dat ik effectief en efficiënt werk? - Hoe blijf ik gemotiveerd?
4 van deelvragen naar antwoorden via literatuur- onderzoek	- Hoe stel ik een scherpe hypothese op? - Hoe vind en selecteer ik literatuur? - Hoe vat ik literatuur samen? - Hoe toets ik een hypothese?	8 manage je begeleider	- Hoe kies ik mijn begeleider? - Hoe maak ik goede werkafspraken? - Hoe maak ik een goede indruk? - Hoe los ik veelvoorkomende problemen met mijn begeleider op? - Hoe rond ik op tijd af?

1
probleemstelling

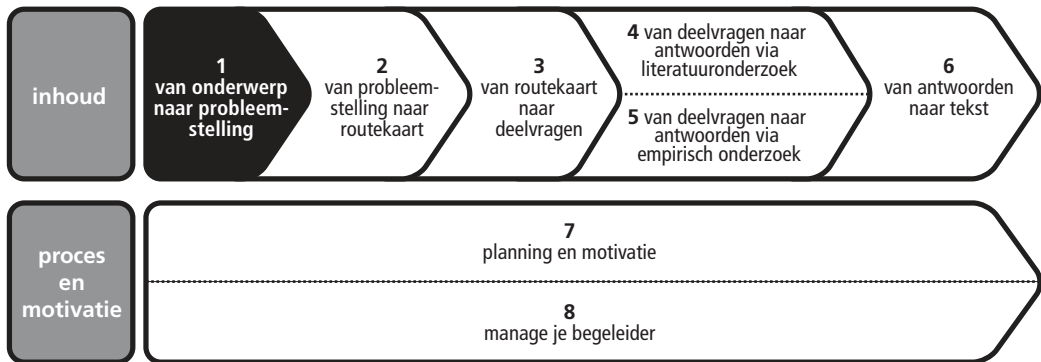
2
routekaart

3
deelvragen

4
literatuuronderzoek

Van onderwerp naar probleemstelling

1

Je scriptie begint met het kiezen van een onderwerp. Misschien heb je nog geen flauw idee wat je wilt gaan onderzoeken. Of misschien denk je het al precies te weten.

In dit hoofdstuk gaan we op zoek naar een onderwerp en maken daar vervolgens een goede probleemstelling van. En we winden er geen doekjes om: het in elkaar timmeren van een goede probleemstelling is een stevige klus. Daarom mag je daar best wat tijd voor uittrekken, want met een goede probleemstelling loopt je onderzoek veel beter. Om erachter te komen hoe ver je al bent met het formuleren van een goede probleemstelling kun je de 'in-één-ademtest' doen in de box op de volgende pagina.

fabel

Een goede probleemstelling maken is niet makkelijk. Er zijn zo veel criteria waaraan een goede probleemstelling moet voldoen en elke begeleider heeft zijn eigen eisen. Daardoor is het maken van een goede probleemstelling een lastige en tijdrovende klus.

feit

Je kunt op een simpele manier een goede probleemstelling maken. Veel van de eisen die aan een probleemstelling worden gesteld, lijken op elkaar. Je probleemstelling moet met name specifiek en relevant zijn. En je kunt met eenvoudige technieken veel terrein winnen op deze twee gebieden.

Je kunt in vijf stappen van onderwerp naar probleemstelling komen.

5
empirisch onderzoek

6
tekst

7
planning

8
begeleider

Van onderwerp naar probleemstelling

Stap 1 Kies een onderwerp.

Geeft je mogelijke vindplaatsen voor een geschikt onderwerp.

Stap 2 Stel eisen aan je probleemstelling.

Gaat over twee belangrijke eisen waaraan een goede probleemstelling moet voldoen: specifiek en relevant.

Stap 3 Maak je probleemstelling specifiek.

Geeft je methoden om je probleemstelling specifiek te maken.

Stap 4 Maak je probleemstelling relevant.

Geeft je methoden om je probleemstelling relevant te maken.

Stap 5 Formuleer je probleemstelling.

Helpt je bij het formuleren van je probleemstelling en het kijken wat je ermee kunt.

Hoe goed is mijn probleemstelling? De 'in-één-ademtest'

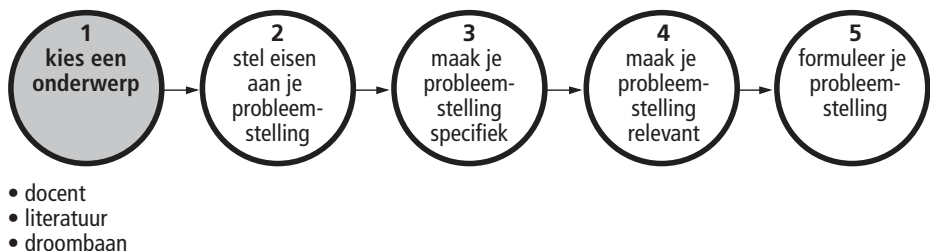
Misschien heb je al eens nagedacht over je onderwerp of probleemstelling. Maar hoe weet je eigenlijk hoe ver je al bent? Met de 'in-één-ademtest' kom je daar achter.

Vertel iemand in één adem en in leken taal:

- wat je onderwerp is;
- wat je daarvan wilt gaan onderzoeken en hoe;
- waarom of voor wie jouw onderzoek belangrijk is.

Check daarna of diegene begrijpt wat je zojuist hebt gezegd. Als hij een beetje glazig kijkt en de eerste reactie is: 'Wat bedoel je precies?' of 'Wat heb je daar dan aan?', heb je nog werk te verzetten.

Stap 1 Kies een onderwerp

Je scriptie begint met het kiezen van een onderwerp. Een onderwerp is de algemene beschrijving van je onderzoek, die meestal uit niet meer dan vijf woorden bestaat. Bijvoorbeeld:

Corruptie onder politici
Vincent van Gogh
Het paargedrag van mieren
De Nederlandse hiphopcultuur

Maar hoe vind je een leuk onderwerp? Door bijvoorbeeld de volgende vindplaatsen (in willekeurige volgorde) te raadplegen:

Je docent – Praat met een inspirerende docent en vraag naar enkele artikelen die hij of zij interessant en actueel vindt. Je vangt daarmee twee vliegen in één klap: jij hebt een onderwerp en deze potentiële begeleider vindt jouw onderwerp goed.

Je droombaan – Put inspiratie uit de baan die je het liefst zou willen hebben als je bent afgestudeerd. Beantwoord de vragen: ‘Over welke onderwerpen moet ik voor die baan iets weten? Welk onderzoek maakt me waardevoller op de arbeidsmarkt?’ Je kunt ook kijken naar een bepaald soort bedrijf als je nog niet precies weet welke baan je ambieert.

Krant of tijdschrift – Dikke kans dat je in een krant of tijdschrift een interessant artikel tegenkomt. Stel jezelf over dat artikel vragen als: ‘Waar gaat het over?’, ‘Wat is er aan de hand?’, ‘Waarom is dat zo?’, ‘Wat weten we hier nog niet van?’

Internet – Google eens wat rond om ideeën op te doen voor een onderwerp. Bedenk wel dat sommige websites fouten bevatten of zo slecht zijn dat je ze niet serieus mag nemen.

Je eigen onderzoek – Werk een vorig werkstuk of scriptie verder uit. Voordeel: je bent al vertrouwd met het onderwerp en je weet wat erover geschreven is.

Andermans onderzoek – Pak een bestaand onderzoek en verzin daar een variant op (maar kijk uit voor plagiaat). Herhaal het onderzoek bijvoorbeeld in een ander land, in een ander jaar, met een andere methodologie of vanuit een andere invalshoek.

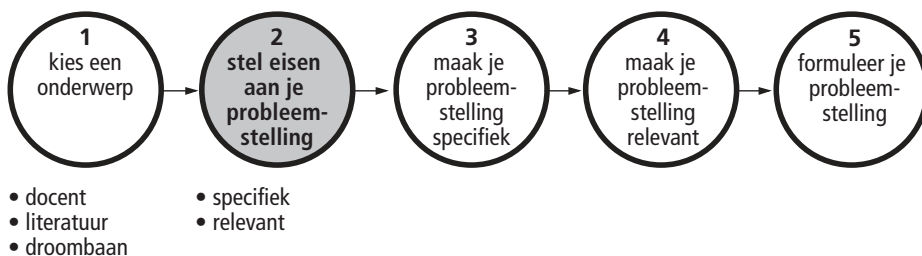
Je werk of stage – Gebruik je ervaring op je werk of een eerder stageverslag als beginpunt voor een relevante vraag. Ga vervolgens verder in op die vraag door er gegevens of theorie aan te verbinden. Pas wel op dat het niet alleen een relevante vraag is voor de praktijk, je moet er ook modellen of theorie bij kunnen betrekken.

De literatuur – Zoek wetenschappelijke of professionele artikelen of boeken over onderwerpen die je leuk vindt. Lees alleen de inleiding en de conclusie. In de conclusie staan vaak verwijzingen naar nog uit te voeren onderzoek. Beantwoord per bron de volgende vragen:

- Wat is het onderwerp?
- Wat is de probleemstelling?
- Waarom is dit onderzoek relevant volgens de auteur(s)?
- Welk onderzoek kan volgens de schrijvers nog gedaan worden?
- Wat vind ik leuk aan dit onderzoek?
- Waar wil ik meer van weten?

Wees niet te kritisch bij het bepalen van je onderwerp. Maak een voorlopige keuze en werk die eerst wat uit (in de stappen hierna) voordat je bepaalt of het onderwerp geschikt is. Als je een keuze hebt gemaakt, pak dan een blanco vel en schrijf je voorlopige onderwerp er in stevige letters middenop!

Stap 2 Stel eisen aan je probleemstelling

Vincent van Gogh is een prachtig onderwerp, maar over *Vincent van Gogh* kun je geen scriptie schrijven. Dat is veel te vaag. Daarnaast is er al veel geschreven over Vincent van Gogh en is de kans groot dat jouw onderzoek niet veel toevoegt aan de reeds bestaande kennis.

Je zult dus van je onderwerp iets moeten maken wat de twee hierboven genoemde valkuilen omzeilt. Dit 'iets' noemen we de *probleemstelling*. Het is de centrale vraag waarop je scriptie een antwoord gaat geven en het kompas waarop je vaart. Alles wat je doet tijdens het schrijven van je scriptie staat in het teken van het beantwoorden van deze vraag. Het is de roos waarop je je pijlen richt! Hoe belangrijk een goede roos is? Enorm. Wel eens geprobeerd te darten zonder dartbord? Precies. Kortom: zonder een goede probleemstelling kun je geen goede scriptie schrijven.

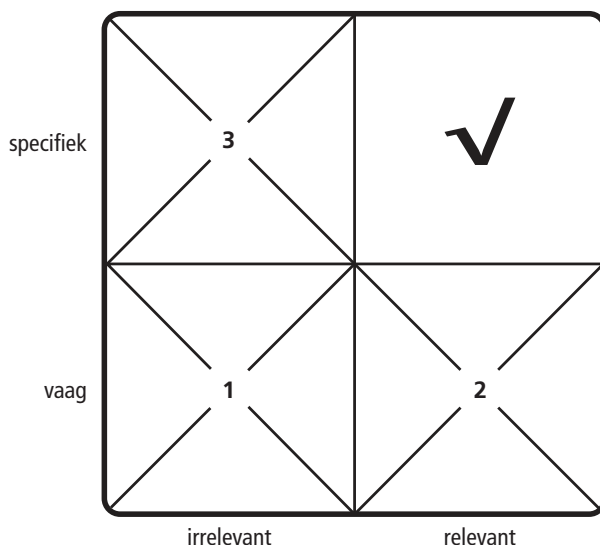
Een goede probleemstelling voldoet aan twee eisen:

- Specifiek: specifiek genoeg om behapbaar te zijn in een scriptie
- Relevant: heeft toegevoegde waarde (voorziet in een kennisbehoefte)

De grootste bananenschil

Let op! Niets is zo belangrijk voor de leesbaarheid en het succes van je scriptie als een specifieke en relevante probleemstelling. Er is geen bananenschil waarover zó veel studenten uitglijden als een te vage of irrelevante probleemstelling. Het resultaat: een ongerichte scriptie zonder toegevoegde waarde.

De twee eisen waaraan een goede probleemstelling voldoet kun je terugzien in de volgende figuur.

Een voorbeeld van een vage en niet-relevante probleemstelling (vak 1) is:

Is een persoonlijkheidstest via internet goed?

De tekortkoming van deze probleemstelling is dat ze niet goed aangeeft wat er onderzocht wordt en waarom.

Een voorbeeld van een vage maar relevante probleemstelling (vak 2) is:

Is een persoonlijkheidstest via internet aantrekkelijk voor Nederlandse bedrijven?

Bij deze probleemstelling is de relevantie al duidelijker dan hiervoor maar is het nog steeds niet duidelijk waar de scriptie precies over gaat.

Een voorbeeld van een specifieke maar irrelevante probleemstelling (vak 3) is:

Is een persoonlijkheidstest voor personeelsselectie via internet goed?

Deze probleemstelling geeft al specifieker aan waar de scriptie over gaat maar legt nog niet goed uit waarom dit onderzoek relevant is.

Een voorbeeld van een specifieke en relevante probleemstelling (vak 4) is:

Is een persoonlijkheidstest voor personeelsselectie via internet aantrekkelijk voor Nederlandse bedrijven?

Van de vier bovenstaande probleemstellingen is deze de beste omdat ze zowel specifiek als relevant is. Natuurlijk kan bovenstaande probleemstelling nog specifieker en nog relevanter gemaakt worden. Bijvoorbeeld door specifieker te worden over welke Nederlandse bedrijven je bedoelt of in welke zin de persoonlijkheidstest aantrekkelijk kan zijn. Hierover straks meer!

Een voorbeeld van een specifieke en relevante probleemstelling

Bekijk de volgende probleemstelling: *Wat is de invloed van televisie op de maatschappij?* Deze probleemstelling is misschien wel relevant, maar niet specifiek genoeg om goed toetsbaar te zijn in een scriptie. Daarom is het geen goede probleemstelling. Want over welke invloed hebben we het? En welke maatschappij wordt hier bedoeld? En voor welke periode onderzoeken we de invloed? Deze probleemstelling is daarom zelfs in tien scripties niet goed te beantwoorden! De volgende probleemstelling is een aanzienlijke verbetering: *Is er een verband tussen gewelddadige televisieprogramma's en jeugdige geweldplegers in Nederland in de jaren negentig?*

De volgende twee stappen in dit hoofdstuk gaan in op het specifieker en relevanter maken van je onderwerp zodat je er een goede probleemstelling van kunt maken. Hieronder alvast wat tips bij het zoeken naar een goede probleemstelling.

tip

Tips bij het zoeken naar een goede probleemstelling

- Neem de tijd! Een scriptie met een slechte probleemstelling is als een huis gebouwd op drijfzand.
- Praat met anderen! Twee weten meer dan één.
- Focus! Je vindt geen oude Incastad door 1 km² maar 1 cm diep af te graven. Je hebt meer diepgang nodig.
- Maak een keus! Je verhongert als je te lang naar het menu kijkt.

Stap 3 Maak je probleemstelling specifiek

De eerste eis aan een goede probleemstelling is dat deze specifiek is. Op een goede probleemstelling kun je een gefundeerd antwoord geven binnen het bestek van je scriptie. Probeer dus geen olifant te omhelzen! Houd het liever klein. Maak je onderwerp daarom zo specifiek mogelijk. Een onderwerp kan beter eerst te klein zijn dan te groot: achteraf uitbreiden gaat gemakkelijker dan achteraf verfijnen.

Wat is specifiek genoeg? Een aardige graadmeter hiervoor is hoeveel literatuur of data je erover kunt vinden. Is dit erg veel, dan is je onderwerp te breed. Is dit te weinig, dan is je onderwerp wellicht te smal. Zit het hier tussenin, dan is het behapbaar.

Je kunt je probleemstelling specifiekere maken op de volgende drie manieren:

- 3a Zoek verbanden
- 3b Voeg werkwoorden toe
- 3c Baken af

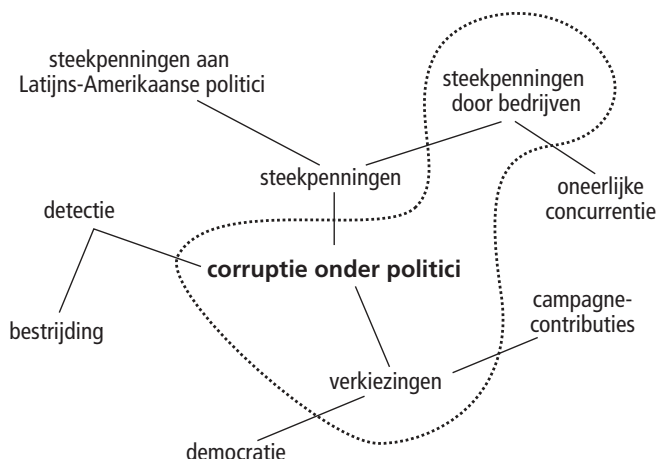
3a Zoek verbanden

Zoek verbanden tussen je onderwerp en de thema's die daarmee te maken hebben. Je kunt je creativiteit hier echt op botvieren. Gebruik dus zo veel mogelijk inspiratiebronnen en denk 'out of the box'.

Verbanden zoeken werkt als volgt:

- 1 Schrijf in het midden van een blanco (liggend) A4 je onderwerp.
Bijvoorbeeld: *corruptie onder politici*.
- 2 Identificeer thema's die rond je onderwerp liggen en schrijf de kernwoorden daaruit rond je onderwerp.
Bijvoorbeeld: *steekpenningen, verkiezingen, bestrijding, etc.*

- 3 Geef met streepjes de verbanden aan tussen de kernwoorden en je onderwerp, of tussen de kernwoorden onderling. Voeg waar mogelijk nieuwe kernwoorden toe door te brainstormen (alleen of met anderen) of door over bepaalde thema's meer te lezen. Bijvoorbeeld:

- 4 Kies een aantal kernwoorden (2-4) dat je als groepje interessant lijkt en omcirkel dit cluster van kernwoorden.

Bijvoorbeeld: *Corruptie onder politici, verkiezingen en steekpenningen door bedrijven.*

Door je oorspronkelijke onderwerp corruptie onder politici te vervangen door *corruptie onder politici, verkiezingen en steekpenningen door bedrijven* maak je je probleemstelling specifieker.

3b Voeg werkwoorden toe

In het voorbeeld hierboven zijn twee kernwoorden toegevoegd: *bedrijven* en *verkiezingen*. Maar wat is nou de relatie tussen deze kernwoorden? Om de relatie tussen de kernwoorden te zien voeg je 'activerende' werkwoorden toe, werkwoorden die een actie impliceren.

Het toevoegen van werkwoorden werkt als volgt:

- 1 Kies een paar 'activerende' werkwoorden om een verband te vormen tussen je kernwoorden.

Goede 'activerende' werkwoorden zijn:

analyseren, bepalen, toetsen, relateren, verhouden, verband houden, contrasteren, beschrijven, inhouden, betekenen, realiseren, bijdragen, beïnvloeden, veranderen, beginnen, eindigen, ontwikkelen, samenhangen.

- 2 Je kunt ook zelfstandige naamwoorden gebruiken die zijn afgeleid van deze werkwoorden. ‘Werken’ wordt dan ‘werking’.

Voorbeeld 1:

Miereneters en het paargedrag van mieren

→ **Het effect van miereneters op het paargedrag van mieren**

Voorbeeld 2:

Corruptie onder politici en het bedrijfsleven tijdens verkiezingen

→ **De werking van corruptie onder politici en het bedrijfsleven tijdens verkiezingen**

Experimenteer hiermee naar hartenlust! Verander bijvoorbeeld ‘**de werking van**’ eens in ‘**de invloed van**’. Dan krijg je:

Voorbeeld 3:

Corruptie onder politici en het bedrijfsleven tijdens verkiezingen

→ **De invloed van corruptie onder politici en het bedrijfsleven tijdens verkiezingen**

Door werkwoorden toe te voegen aan je onderwerp maak je je onderwerp specifieker.

3c Baken af

Naast het zoeken van verbanden en het toevoegen van werkwoorden, maak je je probleemstelling ook specifieker door af te bakenen. Je kunt je probleemstelling afbakenen naar:

- *plaats*;
- *tijd*;
- *fase*;
- *definitie*;
- *perspectief*;
- *meetbaarheid*.

Baken af naar plaats

Word steeds specifieker over de fysieke *plaats* waarover je probleemstelling gaat. Stel jezelf hierbij de vraag: OVER WELKE PLAATS GAAT MIJN PROBLEEMSTELLING?

Voorbeeld:

gezagsverhoudingen (VAAG)

→ *gezagsverhoudingen in Nederland*

→ *gezagsverhoudingen in de Nederlandse metaalindustrie*

→ *gezagsverhoudingen bij Corus BV (SPECIFIEK)*

Baken af naar tijd

Word steeds specifieker over de *tijd* waarover je probleemstelling gaat. Stel jezelf hierbij de vraag: OVER WELKE TIJD/PERIODE GAAT MIJN PROBLEEMSTELLING?

Voorbeeld:

De invloed van corruptie onder politici (VAAG)

- *De invloed van corruptie onder politici in de jaren negentig*
- *De invloed van corruptie onder politici tijdens verkiezingen in de jaren negentig*
- *De invloed van corruptie onder politici tijdens de verkiezingen in september 1998 (SPECIFIEK)*

Baken af naar fase

Word steeds specifieker over de *fase* waarover je probleemstelling gaat. Dit werkt voor onderdelen uit je probleemstelling die je kunt opdelen in fasen, zoals zwangerschap. Stel jezelf hierbij de vraag: OVER WELKE FASE GAAT MIJN PROBLEEMSTELLING?

Voorbeeld 1:

De invloed van hormonen op zwangerschap (VAAG)

- *De invloed van hormonen op de bevalling*
- *De invloed van hormonen op de actieve fase van de bevalling (SPECIFIEK)*

Voorbeeld 2:

De invloed van corruptie op verkiezingen (VAAG)

- *De invloed van corruptie op de voorrondes van verkiezingen*
- *De invloed van corruptie op de exitpolls van voorrondes van verkiezingen (SPECIFIEK)*

Baken af naar definitie

Word steeds specifieker over de begrippen in je probleemstelling door ze van een nauwere *definitie* te voorzien. Stel jezelf hierbij de vraag: WAT BEDOEL IK MET DE BEGRIPPEN IN MIJN PROBLEEMSTELLING?

Voorbeeld 1:

Celstraffen voor criminelen (VAAG)

- *Isolatiecelstraffen voor criminelen*
- *Langdurige isolatiecelstraffen voor criminelen*
- *Langdurige isolatiecelstraffen voor jeugdige criminelen*
- *Langdurige isolatiecelstraffen voor jeugdige meervoudig criminelen (SPECIFIEK)*

Voorbeeld 2:

De invloed van corruptie onder politici op het bedrijfsleven (VAAG)

- *De invloed van corruptie onder **verkiezingskandidaten** op het bedrijfsleven*
- *De invloed van corruptie onder **verkiezingskandidaten** op **beursgenoteerde bedrijven** (SPECIFIEK)*

Baken af naar perspectief

Word steeds specifieker over het *perspectief* van waaruit je kijkt naar je probleemstelling. Bijvoorbeeld vanuit het standpunt van een partij of persoon die er iets mee te maken heeft. Stel jezelf hierbij de vraag: VANUIT WELK PERSPECTIEF KIJK IK NAAR MIJN PROBLEEMSTELLING?

Voorbeeld 1:

Het verband tussen gewelddadige televisie en geweldsdelicten (VAAG)

- *De betekenis van het verband tussen gewelddadige televisie en geweldsdelicten **voor het Nederlandse overheidsbeleid** (SPECIFIEK)*

Voorbeeld 2:

De invloed van corruptie onder politici op het bedrijfsleven (VAAG)

- *De invloed van corruptie onder politici op het bedrijfsleven **vanuit het perspectief van beleggers** (SPECIFIEK)*

Baken af naar meetbaarheid

Word steeds specifieker over de *meetbaarheid* van de begrippen in je probleemstelling. Door begrippen meetbaar te maken (ook wel operationaliseren genoemd) maak je je probleemstelling specifieker en wordt je scriptie ook beter uitvoerbaar. Stel jezelf hierbij de vraag: HOE WIL IK DE BEGRIPPEN IN MIJN PROBLEEMSTELLING METEN?

Voorbeeld 1:

De invloed van televisie op de maatschappij (VAAG)

- *De invloed van **gewelddadige televisieprogramma's** op **jeugdige geweldplegers** (SPECIFIEK)*

Voorbeeld 2:

De invloed van corruptie onder verkiezingskandidaten op beursgenoteerde bedrijven (VAAG)

- *De invloed van **gelddonaties** aan **verkiezingskandidaten** door **beursgenoteerde bedrijven** op de **prijs van hun aandelen** (SPECIFIEK)*

Stap 4 Maak je probleemstelling relevant

Een goede probleemstelling is naast specifiek ook relevant. Je wilt je publiek immers iets nieuws melden. Je kunt wel lekker zitten neuzen in boeken, maar als niemand denkt *‘ja, daar wil ik meer over weten’* dan mist je scriptie relevantie en ben je vrij zinloos bezig. Je kunt je probleemstelling relevanter maken met de ‘Nou en?’-methode.

De ‘Nou en?’-methode

Maak je probleemstelling relevanter door met jezelf een dialoog aan te gaan:

- 1 Schrijf je probleemstelling op.
- 2 Vraag jezelf: ‘Oké, ik weet nu het antwoord op [mijn probleemstelling].

NOU EN? (SO WHAT?) en: **‘WIE GEEFT DAAROM? (WHO CARES?)’**

Of stel varianten op deze vraag zoals:

‘Wat hebben we aan die kennis?’

‘Is dit niet allang bekend?’

‘Wie zit er op dit onderzoek te wachten?’

‘Hoe groot is dit probleem?’

‘Voor wie (in welke situatie) is dit probleem van belang?’

‘Wat zijn de voordelen van een oplossing voor dit probleem?’

- 3 Herschrijf je probleemstelling:
 - a Introduceer een belanghebbende (overheid, belegger of ongeboren kind). Vaak bekijk je je probleemstelling namelijk vanuit het perspectief van een belanghebbende (bijvoorbeeld het perspectief dat je gekozen hebt bij het specifieker maken van je probleemstelling).
 - b Geef aan welk probleem je kunt oplossen met het antwoord op je probleemstelling (onschuldige gedetineerden, verspillen van geld, gezondheidsproblemen).
 - c Kwantificeer het belang van het probleem (100 jaarlijks onterecht veroordeelde verdachten, jaarlijkse verspilling van \$100 miljoen, 10.000 gevallen per jaar van een bepaalde ziekte).
 - d Schets een situatie of tijd waarvoor of waarin het probleem van belang is (bij overheidsvoorlichting, tijdens een fusie van twee bedrijven, tijdens de bevalling).